

DEN STYRKEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN
FOR DAGTILBUDET TROLDEHØJEN
HILLERØD KOMMUNE

Version 4 – 1. marts 2024

LÆREPLANEN

Troldehøjens styrkede læreplan er udarbejdet af personale og daglig leder, og danner grundlaget for det pædagogiske arbejde i Troldehøjen.

Den styrkede pædagogiske læreplan

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.

Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.

Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.

Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

(Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14)

Troldehøjens læreplan

På de kommende sider foldes vores læreplan ud. Læreplanen er både henvendt til interesserede forældre, stillingsansøgere, pædagogstuderende osv. Men den er også et pædagogisk redskab, som vi blandt andet anvender når vi evaluerer og udvikler vores pædagogiske praksis.

På næste side finder du en indholdsfortegnelse, som fungerer som oversigt over de temaer vi har beskrevet.

God læselyst 😊

Indholdsoversigt

Hvem er vi?	s. 3	Sammenhænge	s. 13
De fem første elementer i det fælles pædagogiske grundlag (det blå i læreplansblomsten)		Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	s. 14
<ul style="list-style-type: none">• Børnesyn• Dannelse og børneperspektiv• Leg• Læring• Børnefællesskaber	s. 4 s. 4 s. 5 s. 7 s. 7	Evalueringskultur	s. 14
Pædagogisk læringsmiljø – og rutiner	s. 9	Inddragelse af lokalsamfundet	s. 15
Forældresamarbejde	s. 11	De 6 læreplanstemaer	
Børn i udsatte positioner	s. 12	<ul style="list-style-type: none">• Alsidig personlig udvikling• Social udvikling• Kommunikation og sprog• Krop, sanser og bevægelse• Natur, udeliv og science• Kultur, æstetik og fællesskab	s. 15 s. 16 s. 17 s. 18 s. 19 s. 20
		Faglige fyrtårne	s. 21

Hvem er vi?

Børnehuset Troldehøjen er en lille integreret daginstitution, beliggende i Nødebo, Hillerød Kommune. Vi har to vuggestuegrupper, og 1-2 børnehavegrupper afhængigt af hvor mange børn vi har indskrevet. Pr. 1. maj 2022 er vi én børnehavegruppe – Skovfræserne. Børnene opdeles i mindre aktivitetsgrupper og har hver én primærvoksen, som de er sammen med i formiddagsaktiviteterne og til frokost.

Troldehøjen er kendt for at have skovgrupper i børnehaven. Vi bruger naturen og vores nærmiljø som et ekstra læringsrum. Børnehavegrupperne er i skoven ca. 2 formiddage hver uge. Antallet af skovdage samt længden af disse justeres løbende i forhold til børnegruppens behov. I skoven tilbydes børnene mange forskellige aktiviteter, men læreplanstemaet natur og science er ofte det primære udgangspunkt, og så tager vi altid afsæt i børnenes interesser. Vuggestuebørnene kommer også ofte på ture i nærområdet, og til skov og sø.

Vi arbejder til daglig med en tydelig struktur, som giver børnene tryghed, genkendelighed og overskuelighed. Børnene deles om formiddagen op i mindre aktivitetsgrupper, for at give plads til nærvær, ro og fordybelse. Som regel foregår formiddagsaktiviteter på tværs af grupperne, for at børnene får flere muligheder for at udvikle gode relationer. I vores fællesrum hænger en tavle, hvor alle kan se hvilken voksen børnene er sammen med og om de skal på tur eller have aktiviteter "hjemme" om formiddagen.

Alle aktiviteter tilrettelægges så alle børn har mulighed for deltagelse, på trods af deres forskellige behov. Aktiviteter tilpasses dagen, og der er altid plads til at følge børnenes spontane idéer.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag, Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber, til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

Vores børnesyn tager udgangspunkt i at alle børn har ret til at være forskellige, og til at udvikle sig i forskelligt tempo. Børn skal ses og høres, og de skal mødes med omsorg, nærvær og anerkendelse. Børn skal tilbydes til alternative handlemuligheder, og skal ikke mødes med begrænsninger og irettesættelser. Børn gør det altid så godt de kan. Vi er altid nysgerrige på børnenes perspektiv – hvorfor gør de som de gør?

Nærvær, omsorg og tryghed er det vigtigste vi skal give børnene. Vi skaber bl.a. tryghed gennem vores faste rutiner og genkendeligheden i det. Vi skaber nærvær og omsorg når vi ser hvert enkelt barn, der hvor det nu er, og ser hvilket behov han/hun har i en given situation, så det føler sig set og forstået. Når barnet er tryk ved os, kan barnet lære og udvikle. Vi arbejder med en anerkendende tilgang til børnene, som kan ses i vores relationer til børnene og i vores arbejde med læring og læringsmiljøer.

Dannelse og børneperspektiv

Dannelse handler om at skabe små selvstændige individer, som forstår demokratiets muligheder og begrænsninger, og som har empati for andre. Igen handler det om at børnene skal have mulighed for at bidrage og deltage i fællesskabet. De skal både ses og høres. De skal lære at lytte til hinanden og forstå andres perspektiver. Børneperspektivet bruger vi når vi evaluerer og justerer vores pædagogiske læringsmiljøer. Vi er bevidste om hvordan læringsmiljøerne opleves af børnene, fordi vi ser på dem fra et børneperspektiv.

Vi lader børnene vise vej, vise hvad der interesserer dem og hvad de har lyst til og IKKE har lyst til. Det de viser, bruger vi i vores overvejelser i den givne situation, eller i vores planlægning af dagen, aktiviteter og læringsmiljøer.

I de daglige rutiner deltager børnene i høj grad efter egen lyst til deltagelse. Vi oplever at interessen og lysten smitter fra barn/børnegruppe til barn/børnegruppe.

Eksempelvis vælger tre børn hver dag sange til samlingen på en stue. På den måde har de medindflydelse på samlingen.

Børnene inviteres til at være aktivt deltagende og udfordres til at være i centrum, både til samling og i andre rytmikaktiviteter. I de forskellige aktiviteter vi sætter op for børnene, følger vi børnenes spor ud fra børneperspektivet.

I 2022 har vi sat ekstra fokus på børneperspektiver. Vi inddrager børnenes perspektiver i forhold til udvikling af den pædagogiske praksis, både i forhold til det store børnefællesskab, men især også i forhold til det enkelte barns muligheder for deltagelse i fællesskabet. Vi arbejder blandt andet med jeg-fortællinger, som kan give os en større forståelse for det enkelte barn. Arbejdet med børneperspektiver har taget afsæt i personalemøder og en pædagogisk lørdag, hvor der er arbejdet med den teoretiske del af emne. Vi har haft fælles pædagogiske refleksioner i forhold til hvordan børneperspektiver kan styrke det pædagogiske arbejde, med henblik på at give alle børn de bedste muligheder for at føle sig mødt og forstået, og derved give os mulighed for at tilpasse rammerne omkring det enkelte barn, så barnet kan trives og udvikle sig.

I 2023 fortsætter vi arbejdet med at inddrage børneperspektivet i de daglige pædagogiske aktiviteter, ved forandringer, og vi vil sammenkøre det med arbejdet med evalueringer, så vi inddrager børneperspektivet i vores evalueringer. Med udgangspunkt i børneperspektiver, bliver pædagogiske aktiviteter og samspelet med børnene tilpasset børnenes interesser og udvikling, samtidig med at børnenes perspektiver løbende inddrages i beslutninger. Vi tager også udgangspunkt i børneperspektiver når vi indretter og tilpasser lærings- og legemiljøer.

Leg

”Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige, udviklende lege samt udvikle og bruge både emotionelle, sociale, kropslige og kognitive kompetencer.” (emu.dk). Legen og den legende tilgang er vigtig for barnets trivsel, udvikling og dannelse. Vi har den legende tilgang til læring. Leg foregår både med og uden voksnes deltagelse, men altid med en voksen i nærheden, der kan støtte og guide børnene i legen, og hjælpe dem med at udvikle deres fantasi, deres demokratiske sans og deres forståelse for andres perspektiv og følelser.

Fx sidder de voksne ofre med på gulvet. Her leger vi med, er støttende i legen og sætter evt. leg i gang med et barn som har svært ved at være med.

Vi udfordrer og udvikler børnenes fantasi og leg gennem eventyr og historier på forskellige måder, gennem sang, rim, levende fortælling, dukketeater, børneteater og dialogisk læsning. Efterfølgende ser vi ofte, at børnene selv leger/synger og bruger det de har lært i deres lege med hinanden.

Vi skaber små legemiljøer på stuen, som inviterer til leg, ro og fordybelse.

Vi hjælper de børn som nogle gange kan have svært ved at ”finde roen” ved at sætte os sammen med barnet og lave noget sammen, fx puslespil, magnetleg (eller hvad der interesserer barnet), for på den måde at skabe en positiv oplevelse for barnet, i stedet for negativ kontakt. Ofte kommer der andre børn til og en ny leg begynder, og den voksne kan veksle mellem at være med og på sidelinjen, alt efter barnets behov ”for hjælp”.

Til samling bruger vi også leg. Vi synger fx sange, hvor man skal lave fjollede fagter eller bevægelser.

Nogle gange bruger vi også leg/rytmik/motorik i venteperioder. Fx når man skal vente på at få sin madpakke, eller vente på at samling starter, kan børnene ofte blive ukoncentrerede, hvilket kan give uro. Her kan vi fx bruge sang og dans eller rim og remser, til at skabe fokus og koncentration hos børnene.

I vuggestuen er leg også en stor del af hverdagen.

Legen forgår på mange måder. Nogle børn leger selv helt af natur, det er let for dem, de sætter selv legen i gang. Alt efter alder, leger de selv eller sammen med andre. Andre børn er mere afhængige af hjælp fra en voksen.

En voksen er deltagende eller ved siden af i legen. Den voksne vurderer hvad der er brug for i legen, for at støtte op om den.

Legen er på nogle tidspunkter rammesat, da der kan være et særlige pædagogisk mål med legen. Fx at få et eller flere børn med i fællesskabet, sprogstimulering, relationsdannelse eller andet.

Vi har også legen med i de daglige rutiner. Fx får børnene nogle gange en karklud og er med til at vaske stole og andet. Legen kan indgå når vasketøjet skal lægges sammen, især for de mindste, der tager op af kurven og putter tilbage i kurven, gemmer sig bag en vaskeklud/hagesmæk og leger "borte tit tit".

I 2024 sætter vi særligt fokus på legen. Vi ønsker at alle børn lærer at lege, og derigennem lærer alle de sociale spilleregler, får gode venner, udvikler deres empati og på den måde trives og udvikles. Vi vil blandt andet undersøge hvordan de voksnes roller i legen kan understøtte børnenes leg. Nogle gange går vi foran, andre gange ved siden af eller bagved. De voksne skal lege med og være rollemodeller for børnene. At lære at lege starter allerede i vuggestuen, hvor vi kigger på de voksnes roller og på udvikling af legemiljøer der inspirerer og støtter legen. Vi tager udgangspunkt i hvordan børnenes legekompeter er når de starter i børnehaven, og laver små legegrupper hvor børnene kan øve sig i legen sammen med en voksen. Vi kommer til at arbejde med leg som tema gennem hele året. Vi har en procespædagog i en periode, som hjælper os i gang, og vi arbejder med teorierne på personalemøder og på en personalelærdag. Vi håber at vi kommer til at se børn der bliver bedre til

at lege sammen, bedre til at invitere nye venner med i legen, får udviklet deres fantasi, lærer mere og trives sammen med hinanden.

Læring

Vi har en legende tilgang til læring. Dvs. børnene lærer mens de leger. Barnets interesser og nysgerrighed understøttes af nærværende voksne. De voksne giver barnet mulighed for aktiv deltagelse, fx i rutinerne, og støtter barnets selvstændighed og selvværd ved at lade barnet få lov til at prøve selv i eget tempo. Vi har opmærksomhed på den legende tilgang når vi gerne vil lære børnene noget, fx at tage tøj på selv. Vi er bevidste om hvordan vi motiverer det enkelte barn til at have mod og lyst til at prøve selv. Det gør vi ved at gøre det sjovt at lære.

Vi har bl.a. meget fokus på selvhjulpethed i alle grupper. Børnene øver sig i selv at tage tøj af/på i garderoben, selv tage tøj af/på før/efter lur, selv vaske hænder, selv øse mad op/åbne madpakke osv. Her er der altid en voksen i nærheden, som kan hjælpe og understøtte hvis det bliver for svært. Her er der også fokus på en legende tilgang, så børnene oplever at det er sjovt og de får en succesoplevelse når de prøver at gøre det selv.

Børnefællesskaber

Vi støtter op om børnenes fællesskaber ved at skabe læringsmiljøer der styrker børnenes relationer til hinanden og til de voksne. Det sker i alle de aktiviteter og lege der foregår hen over dagen. Vi deler børnene op i mindre grupper, hvilket skaber overskuelighed, ro og nærvær. Det giver flere deltagelsesmuligheder og sikrer at alle børn bliver set og hørt. Børnene får mulighed for lære hinanden bedre at kende i de små grupper. På andre tidspunkter af dagen er børnene i de store

fællesskaber, hvor børnene mere frit kan vælge deres legekammerater og udvikle venskaber på forskellige niveauer. Samtidig kan de voksne observere børnenes egne initiativer i forhold til relationer og dermed støtte udviklingen af disse.

Vi arbejder med at skabe og bygge videre på børnefællesskaber, som børnene selv viser interesse for. Om formiddagen er børnene delt op i mindre grupper. Grupperne er som udgangspunkt faste. Det er den samme gruppe børnene sidder ved bordet til frokost. Både for at gøre det mere overskueligt og genkendeligt for børnene, men også for at bevare relationen mellem børnene i gruppen.

Vi giver børnene mulighed for flere fællesskaber, pædagogisk dannede fællesskaber og selvvalgte fællesskaber.

Vuggestuens samling og fx rytmik er et større fællesskab, hvor børnene kan få øje for hinanden. Der er brug for at de er der for hinanden til fx at samarbejde. Vi taler om hvem er kommet i vuggestuen den pågældende dag, hvem er syg/ har fri. Sange med navne gør at børnene får øje for hinanden. Leg med faldskærm betyder at der er behov for at vi hjælpes ad.

Vi har også pædagogisk dannede fællesskaber i vores formiddagsaktiviteter, hvor vi sammensætter børnene i mindre grupper, ud fra alder og børnenes relationer.

Selvvalgte fællesskaber ser vi i legen mellem børnene uden for de fastlagte aktiviteter. Børnene søger og danner selv fællesskaber.

De voksne har øje for om der er børn, der har brug for hjælp til at komme med ind i et fællesskab. De voksne skaber legemiljøer der åbner op for og styrker fællesskaber.

Vi har fællesskaber i de daglige rutiner. Børnene hjælper med at køre rullebord op i køkkenet, hjælpes ad med at styre rullebordet gennem gangen og op til køkkenet. På turen til køkkenet, skal de nogle gange lægge vasketøjet til vask i vaskerummet. Nogle gange klare børnene turen uden en voksen.

Børnene hjælper med at lægge vasketøj sammen. Børnene efterligner hinanden og deles om vasketøjet.

Vores udgangspunkt er at skabe en forudsigelig dag for børnene, som giver børnene de bedste forudsætninger for en god udvikling af relationer og fællesskaber til børn og voksne.

De voksne er fysisk i børnehøjde, de fordeler sig efter hvor børnene er. Dette skaber ro og plads til det enkelte barn og børnegruppen.

Vi arbejder i mindre grupper dagligt, dette giver de bedste betingelser for barnets udvikling, læring og trivsel. Samtidig giver det større nærvær fra den voksne og mindre forstyrrelser.

Pædagogisk læringsmiljø – og rutiner:

Barnets dag i børnehaven eller vuggestuen er sammensat af en lang række forskellige læringsmiljøer. Enhver situation barnet befinder sig i, er et læringsmiljø - fx når barnet er på toilet/potte, når det spiser, når det leger, når det modtages og afleveres, når det leger selv osv. osv. Hver gang barnet interagerer med en voksen eller et andet barn, eller bare leger selv i en krog er det et læringsmiljø som har betydning for barnets trivsel, udvikling og dannelse. Derfor er det vores opgave at sikre at alle læringsmiljøer tilpasses børnenes behov, at de understøttes af pædagogiske mål, og ikke mindst af nærværende voksne der i børnehøjde griber børnenes interesser og støtter børnenes trivsel, udvikling og dannelse. Hverdagen i en daginstitution byder på mange hverdagsrutiner for børnene. Hverdagsrutinerne tilbyder aktiviteter, som gentager sig selv igen og igen, dag efter dag. Derfor er der et stort læringspotentiale i hverdagsrutinerne. Børnene inddrages derfor meget i de daglige rutiner.

Vi har små grupper af børn med i de daglige rutiner. De daglige rutiner kan fx være at ordne vasketøj, hente rullevoгне med eftermiddagsmad i køkkenet, når vi er i garderoben, når vi spiser osv.

Eksempler på læringsmiljøer:

- I tiden om morgenen hvor børnene kommer med deres forældre og bliver taget i mod af en voksen, er et læringsmiljø. Modtagelsen/afleveringen er bl.a. følelsesmæssig læring, barnet får erfaringer med adskillelse, og indgår i nye fællesskaber.
- Aktiviteter og lege i løbet af morgenstunden, læsning, sang, rim og remser.
- Morgensamlingen
- Planlagte pædagogiske formiddagsaktiviteter. Aktiviteterne er planlagt ud fra årshjulet, årstiden, børnegruppens alder og udvikling, børnegruppens trivsel og interesser. Aktiviteterne kan være dialogisk læsning, motoriske lege/rytmik, sanseaktiviteter, ture ud i naturen, kreative aktiviteter osv.
- Vores indretning – legemiljøer.
- Børneinitierede lege. Leg med div legetøj inde og ude. Børnene har rollelege, parallelle lege, efterligningslege, konstruktionslege sammen og alene. Børnene gør sig erfaringer hvordan de kan indgå i forskellige lege og fællesskaber. De får erfaringer med at dele og skiftes.
- Måltiderne hvor er børnene deltagende med at dække bord, øse, hælde op, give videre, åbne madpakker, rydde op osv.
- Oprydning.
- Garderobesituationen
- Legeplads
- Eftermiddagens aktiviteter
- Afhentningssituationen

I 2022 har vi sæt særligt fokus på læringsmiljøerne med udgangspunkt i børneperspektivet. Det vil sige at vi altid tilpasser læringsmiljøer med udgangspunkt i hvordan vi forstår børnenes behov, når vi forsøger at se med deres øjne.

Forældresamarbejde om børns læring.

Et godt forældresamarbejde starter med tillid. Vi ønsker at skabe tillid ved at være åbne og fordomsfrie. Vi er interesseret i forældrenes perspektiv. Vi dokumenterer løbende og vi har pædagogisk argumentation for vores praksis. Vi holder af børnene, og det skal både børn og forældre kunne mærke. Vi har til gengæld også forventninger til forældrene. Vi forventer at forældrene også er interesseret i vores perspektiv. Et godt samarbejde om børns læring er afhængigt af at der er tillid mellem hjem og institution, og anerkendelse af at børnene kan agere forskelligt, alt efter om de er hjemme eller i daginstitution. Vi ønsker at forældre kommer til os med det samme, hvis de undrer sig over noget, eller er bekymrede for noget i forhold til deres barns trivsel eller generelle udvikling. Vi anerkender at alle forældre og børn er forskellige og har forskellige behov.

Eksempler på forældresamarbejde:

- Den daglige dialog, når barnet afleveres/hentes.
- Daglige opslag på børneroden, hvor der fortælles lidt om indholdet den enkelte dag.
- Billede dokumentation på børneroden og på stuen. Billeder, i rammer på stuen, eller bare på væggen, giver også en god læring til børnene, og hjælper dem med at huske og genfortælle oplevelser i dagligdagen, både sammen med personalet, forældrene og de andre børn.
- Trivselssamtaler en gang om året, eller efter behov.
- Forældremøde en gang om året.
- Forældredeltagelse i diverse arrangementer i løbet af året.

Børn i udsatte positioner.

Vi definerer børn i udsatte positioner som børn der af forskellige årsager kan være følelsesmæssigt påvirket i en kortere eller længere periode. Alle børn kan potentielt være i en udsat position i kortere eller længere perioder. Disse børn har vi særlig opmærksomhed på, og er afhængige af et godt samarbejde med forældrene, så vi i fællesskab kan skabe de bedste vilkår for det enkelte barns trivsel og udvikling. Vores pædagogiske tilgang til læringsmiljøer med fokus på nærværende voksne, sikrer at børn i udsatte positioner får mulighed for deltagelse på samme vilkår som andre børn.

Børn i udsatte positioner inkluderes i børnefællesskabet, så de bliver en del af fællesskabet, på lige fod med de andre børn. Vores måde at arbejde i mindre grupper og opdele børnene morgen og eftermiddag, giver god mulighed for at tilgodese det enkelte barns særlige behov og støtte op om et barn i udsat position.

Vi har Fremskudt Rådgivning med logopæd, psykolog, sundhedsplejerske og familierådgiver, hvor vi kan fremlægge vores eventuelle bekymringer. Her kan vi fx få sparring og rådgivning i forhold til at støtte barnets udvikling. Rådgivning og sparring om et navngivent barn foregår altid efter forudgående aftale, og med samtykke, fra forældrene.

Vi samarbejder med forældrene, med løbende samtaler, vejledning og tæt dialog i hverdagen om barnets udvikling.

Sammenhænge

Sammenhænge handler om overgange. Vi skal sikre at alle børn oplever tryghed i overgange. Det gør vi ved at sørge for et godt samarbejde med forældre, mellem stuerne/grupperne og med skolen. Vi har overgang fra hjem til vuggestue, fra vuggestue til mellemgruppe, fra mellemgruppe til børnehave og fra børnehave til skole/HFO. Her tager vi altid udgangspunkt i børneperspektivet – hvordan opleves overgangen for barnet. Vi tager hensyn til at børn er forskellige og har brug for forskellige hensyn og nogen har brug for mere tid end andre.

De fleste børn vi modtager i vuggestuen kommer direkte hjemme fra, efter endt barsel med deres mor eller far.

Når et barn skal starte kommer forældrene og barnet ofte på besøg i institutionen et stykke tid inden startdatoen. Her hilser de på personalet og ser institutionen.

En gruppe børn og en voksen fra vuggestuen er inden opstart forbi barnets hjem, for at aflevere diverse papirer. Dette giver forældre mulighed for at læse om opstart i institutionen, politikker og andet vigtig information. Børnegruppen der er med på turen, får et indblik i at, man kan bo forskellige steder. Vi taler om det nye barn, der snart skal være sammen med os.

Vi mener at dette brev giver de nye forældre en mulighed for at få et indblik i institutionen og det nye der venter dem, allerede inden opstart.

Ved opstarten er en fast voksen tilknyttet barnet og forældrene i den første periode. Denne periode kan være forskellig fra barn til barn. Vi vurderer det ud fra barnets behov og trivsel. I opstartsperiode sørger personalet for, at få så meget vigtig information fra forældrene som muligt og skaber en god relation til forældre og barn, hvilket er grundlæggende for et godt

samarbejde og en tillid. 3-6 måneder efter opstart tilbyder vi forældrene en samtale som omhandler barns opstart, trivsel og udvikling.

Sammenhænge internt i institutionen:

Når et barn skal skifte gruppe inviterer vi forældrene til en overleveringssamtale. Her deltager en personale fra den gamle gruppe og en fra den nye gruppe. Her fortæller personalet fra den gamle gruppe om barnet, og forældrene fortæller ligeledes om barnet. Personalet fra den modtagende gruppe fortæller om dagens rytme og aktiviteter på deres stue. Barnet er de sidste par uger inden stueskift løbende på besøg på den nye stue sammen med en voksen. På selve flyttedagen holder vi en afskedssamling. Herefter kommer der en voksen fra den nye stue og tager imod barnet.

Vi har altid særlig opmærksomhed på barnets trivsel i forbindelse med overgange. Nogle børn har fx brug for at blive afleveret på den gamle stue om morgenen, eller besøge den gamle stue i løbet af dagen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø udvikles hele tiden gennem tilrettelæggelsen af de mange læringsmiljøer. Vores læringsmiljøer indrettes med henblik på at understøtte børnenes trivsel, udvikling og dannelse. Derfor kigger vi både på læringsmiljøernes fysiske, psykiske og æstetiske betydning for trivsel, udvikling og dannelse. Det betyder også, at vi løbende evaluerer og justerer læringsmiljøer og legemiljøer, så de svarer til børnenes aktuelle udvikling og behov.

Evalueringskultur

I 2023 fortsætter vi arbejdet med at etablere en udviklende evalueringskultur. Her vil vi inddrage børneperspektiver, som vi har arbejdet med det sidste års tid, i evalueringsarbejdet. Vi har lavet en kinabog til hver stue. Bogen indeholder forskellige evalueringsværktøjer og der skriver vi løbende ned, hvad vi arbejder med, hvad der udfordrer os, og hvad vi gerne vil blive klogere på. Kinabogen er med på alle stuemøder, hvor vi arbejder med evaluering. Med den nye styrkede læreplan, skal vi også i gang med at implementere en ny evalueringskultur. Vi vil ved hjælp af forskellige evalueringsredskaber blive bedre til at

evaluere mere systematisk. Vi starter med at lave forskellige prøvehandlinger i praksis, som vi løbende evaluerer. Tid til evaluering er altid en udfordring i en travl hverdag. Men vi vil etablere en større bevidsthed om den stående evaluering, som sker i løbet af dagen. Opsamling på evalueringer vil foregå på vore personalemøder.

En evalueringskultur skal blive en kultur som lever i hverdagen, men fx også på vores personalemøder som fast punkt. Vi kan bruge evaluering, i forhold til at fastholde en fælles nysgerrighed på hinandens pædagogik, hvor vi tør tage forskellige emner op i fællesskab. Vi øver os på de forskellige prøvehandlinger vi iværksætter i arbejdet med de pædagogiske rutiner.

Evaluering kan også bruges i forhold til pædagogisk sparring i grupper. Det kan være alt fra svære pædagogiske emner som udfordrer vores pædagogiske faglighed, eller hvordan kan vi bedst arbejder med kunst, skoven, sanser og meget andet.

Inddragelse af lokalsamfundet

Troldehøjen er beliggende i Nødebo, som er et lille lokalsamfund. Vi inddrager lokalsamfundet på flere måder. I hverdagen bevæger vi os meget rundt i vores nærmiljø, og benytter de muligheder der er i området. Vi besøger kirken hvert år ved juletid, hvor vi bliver inviteret til julegudstjeneste. Kroen i Nødebo bruger vi også gerne. Fx har børnene lavet en kunstudstilling på kroen. Vi samarbejder hvert år med HFO'en i Nødebo fra september til maj, for at sikre en tryk overgang til fra børnehave til skole. Vi deltager også gerne i lokale arrangementer i byen, hvis det er muligt. I 2022 har vi bidraget med nogle insekthoteller, som er sat op på trekanten overfor Netto, i samarbejde med lokalrådet.

De 6 læreplanstemaer

For hvert tema er der 2 overordnede pædagogiske mål. De 6 læreplanstemaer kommer i spil i de forskellige aktiviteter der foregår i løbet af dagen.

Alsidig personlig udvikling

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Læreplanstemaet "Alsidig, personlig udvikling" har fokus på, hvordan dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljøer udvikler barnets erfaringsverden og dets muligheder for at deltage. (EMU). For os handler det om at skabe læringsrum, hvor barnet får de bedste deltagelsesmuligheder. Det gælder både i de daglige pædagogiske aktiviteter og de rutineprægede aktiviteter. Vi inddrager børnene i alle daglige aktiviteter og planlægger forskellige pædagogiske aktiviteter med forskellige temaer og udfordringer, så børnene tilbydes forskellige oplevelser og læring i hverdagen. Vi støtter børnene i aktiviteterne og hjælper dem med at fastholde interessen på det de er i gang med. Vi guider og vi hjælper, når tingene driller, eller hvis barnet har brug for ekstra omsorg.

Social udvikling

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vi arbejder bl.a. med Mary fondens, "Fri for Mobberi". Her arbejder vi altid i små grupper på 3-4 børn. Vi udvælger ofte børn ud fra en fælles problemstilling. Fx en gruppe som når de leger sammen har svært ved at dele legetøjet, svært ved at sige fra over for andre, ikke lytter når andre siger fra eller lignende. Vi taler med børnene om følelser og om at være en god ven. Vores udgangspunkt er, at hvis man har noget rart sammen i nære relationer er det lettere at være tryk, når vi snakker om svære emner. Vi bruger ofte historier og billeder, som illustrer en problem stilling. Fx kan det handle om én der vil bestemme over de

andre, én der ikke må være med, én der ikke vil dele legetøjet eller lignende. Når vi arbejder med billedkortene, bruger vi åbne spørgsmål, så som "hvad ser du på billedet" osv. Vi starter ofte lege sammen med børn som kan have svært ved at skabe sociale relationer. Når det bliver spændende, kommer der ofte andre over og vil være med. Så hjælper vi barnet med at udvikle legen og give plads til at andre børn kan være med i legen. Vi bruger også massage som redskab i forhold til at styrke børnenes relationer og fornemmelse og respekt for hinanden.

Kommunikation og sprog

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber

Sprog og kommunikation er altid til stede i alle aktiviteter. Vi har hele tiden opmærksomhed på børnenes sproglige udvikling og arbejder med sprogudvikling på flere niveauer. Vi arbejder med dialogisk læsning, hvor vi læser en bog med en lille gruppe børn flere gange. Børnene bliver efterhånden mere og mere deltagende i læsningen. Vi snakker om billederne, historien og de svære ord. Vi taler om hvad historien handler om og fx hvilke billeder man kunne tegne, for at kunne fortælle historien med billeder. Så kan børnene fx tegne historien eller vi kan anvende andre kreative aktiviteter til at genfortælle historien. Vi bruger også drama til at genfortælle historier. Fx har vi syet / klippet udklædning og opført en bog som et teaterstykke. Når vi arbejder med historierne på denne måde, lærer børnene at sætte ord på og de får lettere ved at huske historien. Vi laver sprogvurderinger på alle 3-årige børn. Sprogvurderingen kan fx give et billede af barnets ordforråd, sprogforståelse og evne til

at kommunikere, og kan bruges i forhold til at sætte tidligt ind, hvis det vurderes at barnet har behov for særlig støtte på nogle områder.

Krop, sanser og bevægelse

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige for bevægelse.

Børn bruger krop, sanser og bevægelse rigtig meget i alle aktiviteter. Vi planlægger forskellige pædagogiske aktiviteter der udfordrer og stimulerer disse på forskellig vis. På denne måde får børnene en masse forskellige erfaringer med deres krop og dens sanser. Når børn kender deres krop og tør at kaste sig ud i nye udfordringer, styrkes deres selvtillid og selvværd. Når vi er i skoven opfordrer vi børnene til at bruge deres sanser og kroppen. I naturen er der mange muligheder for at bruge sanserne. Når vi fx ligger på ryggen og ser op i kronen på et stort træ, ser lysets legen i bladene, dufter skovbunden og hører vinden i træerne. Ofte er det os der gør børnene opmærksomme på syn, lugte og hører sans, men af og til er der børn som siger, "hør der er en fugl der synger", eller "kan du mærke vinden". Bevægelser handler om at bruge kroppen. Vi udfordrer børnene til at bruge kroppen når vi går på line, rappeller, hopper over grøfter med og uden vand, løber hurtigt, kravler i træer, leger sanglege, laver yoga og meget andet.

Natur, udeliv og science

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Når vi arbejder med science, kan det ske i skoven men også hjemme på stuen, eller på legepladsen. Det som vækker børnenes lyst til at undersøge er, at vi er nærværende, følger børnene og deres underen og stiller åbne spørgsmål, Fx hvis vi vil undersøge centrifugalkraften, kan vi spørge; "hvad sker der mon hvis man svinger en spand fuld af vand hele vejen rundt, i et stort sving med hele armen." Børnene kan se den fyldte spand og de kan se, at jeg holder den i hånden, måske kan de se at jeg holder en tom spand i den anden, jeg viser hvordan man svinger med den tomme spand. Hos mange små børn vil svaret måske være, det kan man ikke, eller du bliver våd, jeg kan så spørge om de vil prøve, mange vil nok gerne prøve med den tomme spand, når de så har set, hvad der sker med den fyldte spand, vil de alle gerne prøve, så kan vi snakke om hvad

der sker, og hvad det gjorde ved vores arm, når vi svingede henholdsvis, den fyldte og den tomme spand, hvilken spand der var lettest at stoppe, når de drejede rundt osv.

Kultur, æstetik og fællesskab

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

”Kultur er dels en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer barnets sanser og følelser, dels de kulturelle værdier, barnet tilegner sig i hverdagen” (EMU). Kultur, æstetik og fællesskab er en stor del af vores hverdag. Børn vil meget gerne skabe noget. Alt fra tegninger og malerier til vulkaner gravet i sandkassen. Vi arbejder med drama. Det gør vi bl.a. i forbindelse med dialogisk læsning, men også når vi snakker fri for mobberi, hvor vi bruger eksempler fra hverdagen, som vi laver fiktive historier omkring og leger dem. Når vi klipper påske-, jule- og fastelavns pynt, og snakker om hvorfor vi holder påske, jul, fastelavn og fødselsdage på, er det en måde at videre bringe vores traditioner og kultur på. Når vi tager på biblioteket, for at låne bøger, hører historiefortælling og hører koncerter, er det for at videre give vores kultur og gøre børnene interesseret i

forskellige kulturtilbud. I vores samling bruger vi meget fantasien, ved historiefortælling. Det gør vi for at fremme børnenes fantasi og deres forestillingsbilleder. Det giver også mulighed for at tænke kreativt. Vi leger ofte historierne som vi snakker om på vores samlinger ude i skoven, så vi får krop og sanser med i oplevelsen, det er en rigtig god måde for børnene at mærke historierne på. Når vi tegner historien og laver bøger bagefter er det også en del af børnenes egen kultur. Æstetik tænker vi, er den måde hvor børnene oplever evt. kunsten på, også deres egen skabende kunst, hvordan føles den. Æstetikken hænger også sammen med hvordan barnet oplever at være sammen med andre i det levede og skabende rum.

Faglige fyrtårne

I Troldehøjen er hver pædagog fagligt fyrtårne inden for et særligt læringstema; Krop og dannelse, Natur og science, Kultur og fællesskab, It og digitalisering, Sprog og inkluderende børnefællesskaber. Læringstemaerne tager udgangspunkt i læreplanstemaerne. Det betyder, at pædagogerne hver især har særlig viden om et læringstema, som de kan bidrage med i udviklingen af vores pædagogik, samt i den daglige planlægning og evaluering af pædagogiske aktiviteter. De faglige fyrtårne er med til at sikre et højt fagligt niveau i det pædagogiske arbejde og samtidig bidrager de løbende til den pædagogisk faglige udvikling.